

มงคลที่ ๑

อเสวนา จ พาลานํ : ไม่คบคนพาล

พระเมธีสุตาภรณ์
ป.ธ.๙,พ.ม.,M.A.,Ph.D.

อย่าคบพาลชั่วช้า เป็นมิตรเลเยนา
คบแต่ชาติบัณฑิต ถูกต้อง
บุชาท่านควรบูชา จิตเปี่ยม คุณแฮ
สามมิ่งมงคลป้อง ท่านให้สุขสานต์

“การไม่คบคนพาล
ไปไม้ที่ห่อหุ้มปลาเน่า ย่อมต้องพลอยแปดเปื้อน เหมือนนำไปด้วยฉันท
ผู้ที่คบคนพาล ก็ย่อมต้องพลอยเสียชื่อเสียง ดิตความเป็นพาล
เดือดร้อนเสียหายไปด้วยฉันทนั้น”

ความหมายของคนพาล ใครคือคนพาล ?

คนพาล คือคนที่มีใจขุนฆ่าเป็นปกติ เป็นผลให้มีความเห็นผิด ยึดถือค่านิยมผิดๆ และมีวินิจฉัยเสีย คือไม่รู้ว่าจะไรดี อะไรชั่ว อะไรควร อะไรไม่ควร เช่น บัณฑิตเห็นว่า “เหล่า” เป็นของไม่ดี ทำให้ขาดสติ นำความเสื่อมมาให้ นานับการ แต่คนพาลกลับเห็นว่า “เหล่า” เป็นของประเสริฐ เป็นเครื่องกระชับมิตร หรือบัณฑิตเห็นว่า “การเล่นไฟ” เป็นอบายมุข เป็นปากทาง หรือเป็นสัญลักษณ์แห่งความฉิบหาย แต่คนพาลกลับเห็นว่า “การเล่นไฟ” เป็นสิ่งดีทำให้ผลิตเพลิน เป็นการฝึกสมองซ้อมวิชาคำนวณ ดังนี้ เป็นต้น (มงคลชีวิต ฉบับก้าวหน้า)

คนพาล คือ คนอ่อน หมายความว่า คนอ่อนความคิดไม่อาจคิดริเริ่มสร้างชีวิตให้ดีขึ้นกว่าภาวะเดิมได้ คนอ่อนสติไม่มีกำลังพอที่จะปลุกตนให้ตื่นตัวตื่นใจ และคนอ่อนปัญญาไม่มีปรีชาสอดส่องให้รู้ดีรู้ชั่วรู้เหตุรู้ผล เป็นคนมีชีวิตอยู่ไปเพียงวัน ๆ แค่มึลมหายใจเข้าออกเท่านั้น(มงคลยอดชีวิต)

คนพาล คือคนตัดเสียซึ่งประโยชน์ทั้งสอง หมายความว่า เป็นคนตัดประโยชน์ทั้งประโยชน์ชาตินี้และประโยชน์ชาติหน้า อันเป็นเครื่องมือสำหรับพัฒนาชีวิตให้เจริญก้าวหน้า คนพาลก็ตัดเสียซึ่งประโยชน์ทั้งสองนั้น และยังเหยียบย่ำชีวิตให้ตกต่ำอับเฉาเศร้าหมอง คนพาลไม่เข้าใจเลยว่าความเจริญก้าวหน้าเป็นเช่นไร ดังคำในโลกนิติกล่าวไว้ว่า “คนพาลชอบแสดงท่าทีเทียบบัณฑิต แต่เมื่อถูกบัณฑิตถามเข้า ก็ได้แต่พูดว่า ครับ ครับ เหมือนกับเจ้ากบแม้จะยกตัวขึ้นเทียบราชสีห์ แต่เพียงถูกกาเฉี่ยวไป ก็ได้แต่ร้อง”

ลักษณะของคนพาล

คนพาลมีลักษณะเป็นคนเหมือนกับเรา คือมีร่างกายประกอบด้วยเลือดเนื้อ เช่นเดียวกับเรา และอาจมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับเราก็ได้ เช่น เป็นญาติพี่น้อง สามีภรรยา ครูอาจารย์ ฯลฯ อาจเป็นผู้มีการศึกษาสูง อาจมีตำแหน่งหน้าที่การงานสูง อาจมีสมัครพรรคพวกมาก ฯลฯ แต่ไม่ว่าจะเป็นอะไร มีความสัมพันธ์กับเราหรือไม่ ขึ้นชื่อว่าพาลแล้ว ถึงแม้จะมีความรู้มีความสามารถ ก็ไม่ใช่ความรู้ความสามารถในทางที่ถูกที่ควร เพราะเขาแสดงต่อความดี เหมือนคนไข้แสดงต่อน้ำเย็น

เนื่องจากคนพาลมีใจขุนฆ่าอยู่เสมอ เป็นคนอ่อนความคิด อ่อนสติ อ่อนปัญญา ไม่คิดก้าวหน้าไปในทางที่มีเหตุผลคิดวนเวียนอยู่แต่ในเรื่องไร้เหตุผล เช่น เรื่องเคราะห์ เรื่องของขลัง เรื่องกลางดีกลางร้าย ไม่มีสติครองตน เชื้อไปตามข่าวลือ ไม่มีปรีชาสอดส่องหาเหตุผล ทำให้ไม่สามารถควบคุมใจให้คิดไปในทางที่ถูกต้องได้ คนพาลจึงมีลักษณะวิปริตผิดจากคนทั้งหลาย ดังที่ปรากฏในพาลบัณฑิตสูตร ๓ ประการ คือ

๑. หูจินิติตินิตี ชอบคิดชั่วเป็นปกติ ได้แก่ คิดละโมบอยากได้ในทางทุจริต คิดพยาบาทปองร้าย คิดเห็นผิดเป็นชอบ ฯลฯ

๒. หุพาสิตภาสี ชอบพูดชั่วเป็นปกติ ได้แก่ พูดปด พูดคำหยาบ พูดส่อเสียดยุยง พูดเพ้อเจ้อ ฯลฯ

๓. หุกกฏมมการี ชอบทำชั่วเป็นปกติ ได้แก่ เกะกะเกร่ กินเหล้าเมายา ชอบล้างผลาญชีวิตคน และสัตว์ ลักทรัพย์ ฉุดคร่าอนาจาร ฯลฯ

โลกโมหิโทสีโทษเค้า	บาปธรรม สิ้นแฮ
ใครโรงเข้าครอบงำ	ใส่ร้อน
ถึงโทษทุกข์เวรกรรม	หลายเหล่า นักเฮย
ที่สุดท้ายถูกต้อน	สู่ห้องจำขัง

มูลเหตุแห่งการไม่ควรคบคนพาล

เมื่อได้รับทราบลักษณะอาการและพฤติกรรมของคนพาลแล้ว ควรมาศึกษาถึงมูลเหตุแห่งการไม่ควรคบคนพาล ซึ่งมีอยู่ ๓ ประการดังต่อไปนี้

๑. ภัยเกิดแต่คนพาล หมายความว่า คนพาลนั่นเองเป็นตัวภัย หรือมีภัยที่น่าหวาดกลัวอยู่ในตัว เพราะสัญชาติพาลมีนิสัยกลับกลอกวอกแวกดุจลิง รักง่ายหน่ายเร็วเหมือนขมิ้นคล้ายสี แสร้งยกยอสรรเสริญต่อหน้า ลบหลู่คุณความดีลับหลัง ที่ปลายลิ้นมีน้ำผึ้งติดอยู่ ปากพล่อยชมเพื่อนให้เย็นหู แต่หัวใจมีน้ำพิษร้ายแรงหล่อเลี้ยง เห็นเพลิงพล้ำตรงไหน เมื่อได้ช่องเป็นต้องซ้ำสัง โดยไม่มีความตะขิดตะขวงใจ จึงเป็นอันว่าในตัวคนพาลไม่มีส่วนไหน ที่จะไม่เป็นภัย นับว่าเป็นคนมีภัยอยู่ในตัว ซึ่งน่าพรั่นพรึงหวาดเสียวสะดุ้งกลัวทั้งสิ้น

๒. อุบาทว์เกิดแต่คนพาล หมายความว่า คนพาลนั้นแหละเป็นตัวอุบาทว์เพราะสิ่งที่เป็นอัปมงคล เสื่อมทราม อับปรีย่น่าเกลียด และสิ่งที่จัญไรชั่วร้าย เลวทรามมีอยู่ที่ตัวหรือปากของคนพาล เพราะชอบเผยแพร่โทษของคนอื่น และปกปิดโทษของตน ดังที่ปรากฏในจตุกนิบาต อังคุตตรนิกายได้กล่าวไว้ถึง ๔ ลักษณะดังต่อไปนี้

๒.๑ คนพาลชอบเผยแพร่โทษของคนอื่น แม้ไม่มีใครถาม เมื่อมีคนถามก็พูดทับถม ให้ได้เนื้ออ้อย กระทบความยิ่งขึ้น

๒.๒ คนพาลไม่ชอบเผยคุณงามความดีของคนอื่น แม้มีคนถามก็พูดอ้อมอ้อมไป ไม่ได้เนื้ออ้อย กระทบความ

๒.๓ คนพาลไม่ชอบเผยแพร่โทษของตนเอง ถึงจะมีผู้ซักถามก็พูดกลบเกลื่อนเงื่อนงำเสีย

๒.๔ คนพาลชอบพูดอวดคุณงามความดีของตนแม้ไม่มีใครถาม เมื่อมีใครถามก็ยิ่งเล่าให้ละเอียดถี่ถ้วน

โทษชั่วร้ายของใครคนไม่ถาม	แต่พาลพาล่ามชอบขานประจานผล
ความดีใครทั้งสิ้นไม่ยินยอม	ทำฉ้อฉลถูกถามก็อำพราง
ชั่วตนมีมากมักถูกซักไซ้	คนพาลไม่ชอบอ้างอวดขานนาง
แต่ชอบเผยคุณตนทุกหนทาง	แม้เขาวางไม่ถามก็พาล่ามสิ้น

๓. อุปสรรคเกิดแต่คนพาล หมายความว่า คนพาลนั้นแหละเป็นตัวอุปสรรค คอยเข้าขัดขวางตัดรอนคนอื่นอยู่ทุกวิถีทาง เป็นคนชอบวางท่าขัดเชิง ประพฤติไปในทางตรงกันข้าม ชอบคิดว่าภาระที่ยังไม่มาถึง สลัดภาระ

ที่มาถึงตัว เห็นสิ่งที่เป็นโทษว่าเป็นคุณ สิ่งที่เป็นคุณว่าเป็นโทษ อับปัญญาเจรจาอวดฉลาด เมื่อมีผู้ชี้คุณชี้โทษให้เห็น ก็ไม่ยอมรับตามทางที่ถูก

ในเมืองพาราณสี มีบัณฑิตชื่อว่า อภิตติ ได้สละสมบัติทั้งหมดออกบวชเป็นดาบสแล้วจาริกไปบำเพ็ญเพียรอยู่ในแคว้นกปิหะ ซึ่งเป็นดินแดนที่ขาดแคลนอาหาร ท่านจึงต้องทานไปไม่ผลไม่แทนอาหาร ต่อมาพระอินทร์หรือท้าวสักกะเทวราชทราบเรื่องของท่าน จึงเกิดความเลื่อมใสได้เสด็จไปหาและประทานพรเพื่อให้ท่านได้อยู่สุขสบายยิ่งกว่าเดิม แต่ท่านอภิตติดาบสคิดเห็นว่า คนพาลเป็นตัวอุปสรรคที่ร้ายแรง แทนที่อภิตติดาบสจะรับพรให้พระอินทร์บำรุงด้วยปัจจัยสี่ ก็ขอรับพรเพียงว่า “ขออادمะ อย่าได้พบเห็นคนพาล อย่าได้ยินเรื่องราวของคนพาล อย่าได้อยู่ร่วมกับคนพาล อย่าได้ทำกิจการเกี่ยวข้องกับคนพาล และอย่าได้ชอบพ้อโอภาปราศรัยกับคนพาล”

เมื่อพระอินทร์ได้ฟังท่านขอรับพรอย่างนั้นก็ทรงรู้สึกแปลกพระทัยยิ่ง จึงตรัสถามว่า “ท่านอภิตติดาบสคนพาลได้ทำอะไรแก่ท่านหรือ? ท่านจึงไม่ต้องการพบเห็นคนพาล โปรดบอกให้โยมทราบด้วย” อภิตติดาบสจึงได้บอกเหตุถวายพระอินทร์ว่า “คนพาลเป็นคนอ่อนปัญญา แนะนำสิ่งที่ไม่ควรแนะนำ ประกอบในสิ่งที่มีไม่สุระ การแนะนำในทางชั่วถือเป็นการดีของคนพาล คนพาลแม้คนอื่นพูดดีก็โกรธ คนพาลไม่รู้จักอุบายแนะนำ การไม่พบเห็นคนพาลนั้นได้จึงเป็นการดีนี่” (มงคลยอดชีวิต)

เพราะพฤติการณ์ดังกล่าวของคนพาล จึงเป็นสาเหตุให้ท่านอภิตติดาบสไม่ต้องการพบเห็นคนพาล และได้บอกถวายพระอินทร์ให้ทรงทราบถึงข้อมูลเป็น ๕ ประการ ดังนี้

๓.๑ คนพาลชอบแนะนำสิ่งที่ไม่ควรแนะนำ

๓.๒ คนพาลชอบประกอบในสิ่งที่มีไม่สุระ

๓.๓ คนพาลชอบถือชั่วเป็นดี

๓.๔ คนพาลแม้เราพูดดี ๆ ก็โกรธ

๓.๕ คนพาลไม่รู้จักอุบายแนะนำ

พาลโง่เจ้ามายาแสหาเหตุ	แนะนำประเภทไม่ควรชวนให้ชั่ว
สุระใดผิดยังไม่อิงธรรม	ชอบแนะนำด้วยเห็นว่าเป็นดี
แม้ใครพูดดีงามตามเหตุผล	พาลก็ก่นเกรี้ยวกราดสัญญาดีผี
ไม่รู้กฎวินัยว่าไหนดี	เราหลบหนีเขาได้ปลอดภัยดี

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงสอนไว้ว่า “ไฟที่ลุกจากเรือนไม้ธ้อหรือเรือนหญ้า ย่อมลุกลามไหม้ไปถึงเรือนยอด ที่ช่างไปกทั้งภายในและภายนอก มีบานประตูหน้าต่างปิดสนิท จนลมพัดเข้าไม่ได้ฉั่นใด บรรดาภัยอุบาทว์และอุปสรรคก็ฉั่นนั้น เมื่อจะเกิด ย่อมต้องเกิดแต่คนพาล หากเกิดแต่บัณฑิตไม่ เพราะคนพาลมีภัยอุบาทว์และอุปสรรคประจันหน้า บัณฑิตหาภัยอุบาทว์และอุปสรรคประจันหน้า ไม่ ภัยอุบาทว์และอุปสรรคมีแต่คนพาลเท่านั้น หากเกิดแต่บัณฑิตไม่”

การไม่คบคนพาล

พระพุทธองค์ตรัสไว้ว่า การไม่คบคนพาลเป็นมงคลข้อหนึ่งในมงคล ๓๘ ประการ เพราะเป็นเหตุให้เจริญด้วยสรรพสมบัติ มีวัฒนธรรมเหมาะสมแก่สังคม เลื่อนฐานะของตนให้ดีขึ้นกว่าภาวะเดิม มีกิริยาวาจาใจดีงาม มีชีวิตเกษมปลอดภัย ปราศจากอุปาทนและอุปสรรค อยู่สงบสุขขึ้นบานสรวยมรมย์ มุ่งมั่นแต่ปฏิบัติสิ่งที่เป็นมงคล สร้างบารมี อบรมวาสนา ดำเนินชีวิตให้ก้าวขึ้นสู่คุณความดีจนเป็นคนดีในโลกและดีเหนือโลกเป็นที่สุด

เมื่อได้ทราบความดีของการไม่คบคนพาลแล้ว ต่อไปนี้ก็ควรที่จะทราบใจความของการคบ ตามคำบาลีว่า “เสวนา ” ก่อน เราพูดกันอยู่โดยทั่วว่า คบหา คบค้า คบคิด ถึงกระนั้นความก็ยังคงคลุมเคลืออยู่ จะคบหา คบค้า คบคิดกันขนาดไหน จึงจะนับว่าเป็นขั้นเสวนา ก็ขอให้พิจารณาพฤติการณ์ ๗ อย่าง ต่อไปนี้ น่าจะช่วยให้ทราบความหมายของการคบได้แจ่มแจ้งขึ้น คือ

๑. อุปสังกมณะ การไปมาหาสู่
๒. ปยิริอุปาสนนะ การเข้าไปตีสันทิตชอบ
๓. สัมปิยะ ความจงรักคือรักใคร่กันจริง
๔. ภัตติ ความรักดีคือเลื่อมใสนับถือซื่อตรงต่อกัน
๕. สันทิฏฐุละ เป็นเพื่อนร่วมคิดร่วมเห็น
๖. สัมภัตตะ เป็นเพื่อนร่วมกินร่วมอยู่
๗. ทิฏฐานุกตติ ดำเนินตามอย่างกัน

สรุปพฤติกรรมที่เรียกว่า “คบ” คืออย่างไร ?

คบ หมายถึงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ คือ

- ร่วม เช่น ร่วมกิน ร่วมนอน ร่วมก่อการ ร่วมหุ้น ร่วมลงทุน
- รับ เช่น รับเป็นเพื่อน รับเป็นภรรยาหรือสามี รับไว้ทำงาน รับฟังสิ่งที่คนพาลพูดหรือเขียน
- ให้ เช่น ให้ความไว้วางใจ ให้คำชมเชย ให้ยศ ให้ตำแหน่ง ให้หีบหุ้ม สิ่งของ ให้การสนับสนุน

การไม่คบคนพาล คือการไม่ยอมมีพฤติกรรมสัมพันธ์ใดๆ ดังกล่าว ข้างต้นกับคนพาล ถ้าเรายังคบคนพาลอยู่ ไม่ว่าจะในระดับไหนก็ตาม รีบถอนตัวเสียโดยด่วน อย่าประมาท รีบตัดไฟเสียแต่ต้นลม มิฉะนั้นจะพลาด ติดเชื้อพาลโดยไม่รู้ตัว กลายเป็นพาลตามไปด้วย

คนผู้ที่คลุกคลีกับคนพาล ด้วยการไปมาหาสู่ ตีสันทิตชอบ จงรักภักดี เป็นเพื่อนร่วมคิดร่วมเห็น เป็นเพื่อนร่วมเป็นร่วมอยู่ และดำเนินตามอย่าง คือทำตามข้อประพฤติกของคนพาล ทำอย่างนี้ชื่อว่า คบคนพาล แต่คนพาลนั้นเป็นคนที่ใคร ๆ ไม่ควรคบ เพราะเป็นคนมีตัวเป็นศัตรูแก่คนอื่นทุกส่วน ชอบก่อเวรภัย สร้างอุปาทนและอุปสรรคไว้ในตัว คอยกีดกันตนและคนอื่นไม่ให้เจริญขึ้นได้ ใครคบเข้าก็เปื้อนผู้คบ ใครถูกเข้าก็ต้องเปื้อนผู้ถูกที่ไม่เปื้อนมาก่อนเหมือนลูกที่อาบด้วยยาพิษย่อมเปื้อนแล่งที่ไม่เปื้อนมาก่อน หรือเหมือนใบตองคองที่ห่อปลาเน่า ต้องพลอยเปื้อนเหม็นเน่าไปด้วย

เมื่อคนพาลเป็นคนเน่สั่นทั้งตัวและเป็นศัตรูแก่ทั้งแก่ตนและผู้อื่นดังที่กล่าวมา คนดี ๆ ถ้าคบกับคนพาลแล้ว ก็จะพลอยถูกกล่าวหาว่าเป็นพาลไปด้วย เหมือนถนนที่ตรงราบเรียบ แต่สกปรกรกรุงรังด้วยขยะมูลฝอยย่อมจะหมดความงาม เมื่อเราคบกับคนชั่วแล้ว แม้เราไม่ได้ทำชั่วเลย ก็จะถูกรังเกียจในเรื่องความชั่ว และจะถูกใส่ร้ายป้ายสีตามมาอีกด้วย เพราะการคลุกคลี คบหากับคนชั่ว ดังถ่านไฟที่ลุกโชนอยู่ เราจับเข้าก็ต้องไหม้มือเรา แม้ไฟดับเย็นแล้ว เราจับเข้าก็ดำติดมืออีก

โบราณท่านสอนไว้ว่า “หลีกสัตว์มีเขาให้ห่างห้าสิบศอก หลีกม้าให้ห่างร้อยศอก หลีกช้างงาให้ห่างพันศอก แต่หลีกคนพาลหรือคนชั่วร้ายให้ละทิ้งถิ่นหนีไปเสียเลย คนพาลหรือคนชั่วร้ายแม้จะประดับด้วยวิชาก็ควรหลีกเว้น เพราะคนพาลเป็นเหมือนอสรพิษ ที่ประดับด้วยแก้วมณีแล้ว มันจะไม่ก่อภัยแก่ใคร ๆ เลยย่อมไม่มี”

อีกบทที่โบราณท่านให้คิดเตือนไว้ว่า “ห่างสุนัขให้ห่างศอก ห่างวอกให้ห่างวา ห่างพาลาให้ห่างหมื่นโยชน์แสนโยชน์”

โทษของการคบคนพาล

๑. ย่อมถูกชักนำไปในทางที่ผิด
๒. ย่อมเกิดความหายนะ การงานล้มเหลว
๓. ย่อมถูกมองในแง่ร้าย ไม่ได้ได้รับความไว้วางใจจากบุคคลทั่วไป
๔. ย่อมอึดอัดใจ เพราะคนพาลแม้เราพูดดี ๆ ด้วยก็โกรธ
๕. หมู่คณะย่อมแตกความสามัคคี เพราะการยุยงและไม่ยอมรับรัฐระเบียบวินัย
๖. ภัยอันตรายต่างๆ ย่อมไหลเข้ามาหาตัว
๗. เมื่อละโลกแล้ว ย่อมมีอบายภูมิเป็นที่ไป

ประเภทของคนพาล

คนพาลมี ๒ ประเภท ได้แก่

๑. พาลภายนอก คือคนพาลทั่วไป ซึ่งแม้จะร้ายกาจเพียงใด เราก็ยังมีทางหลีกเลี่ยงได้ แต่มีพาลอีกประเภทหนึ่งที่ร้ายยิ่งกว่า เพราะมักเกิดขึ้นโดยไม่รู้ตัวและไม่มีทางหลีกเลี่ยงได้ คือพาลภายใน

๒. พาลภายใน คือตัวเราเองขณะที่คิดชั่ว พูดชั่ว ทำชั่ว เช่น หนีงาน บ้าง เทียวเกเร ไปยุ่งธุระคนอื่นโดยไร้เหตุบัง ชอบไปทำงานสายบ้าง คนอื่น เตือนดี ๆ ก็โกรธบ้าง หลีกเลียงวินัยบ้าง พูดไม่ไพเราะบ้าง ครั้งใดที่เราทำ เช่นนี้ ครั้นนั้นเราเองนั่นแหละคือตัวพาล มีเชื้อพาลอยู่ภายใน ต้องรีบแก้ไข

หลักปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

๑. หมั่นห้ามใจตนเองจากความชั่วแม้เพียงเล็กน้อย ก่อนที่มันจะลุกลามต่อไป เช่น การนอนตื่นสาย ทั้งขยะไม่เป็นที่เป็นทาง หรือปล่อยให้ที่อยู่อาศัยรกรุงรังไม่มันทำความสะอาด

๒. อย่าตามนึกถึงความชั่ว ความผิดพลาดในอดีต ทั้งของตนเองและผู้อื่น ผ่านไปแล้วก็ให้แล้วกันไป ถือเป็นบทเรียนที่จะไม่ยอมทำซ้ำอีก แล้วตั้งใจทำความดีใหม่ให้เต็มที่

๓. ตั้งใจให้ทาน รักษาศีล เจริญสมาธิภาวนาอย่างสม่ำเสมอ

๔. หลีกเลี่ยงการอ่าน การฟัง การพูด เรื่องเกี่ยวกับคนพาล จะได้ไม่สะสมความคิดเกี่ยวกับพาลไว้ในใจ พยายามสะสมแต่ความคิดที่ดีงามโดย การอ่าน การฟัง การพูด แต่สิ่งที่ดีงาม เช่น อ่านหนังสือธรรมะ ฟังเทศน์ สันทนาธรรม พูดถึงคนที่ทำคุณความดี ฯลฯ

๕. ถ้าจำเป็นต้องอยู่ใกล้คนพาลอย่างไม่มีทางหลีกเลี่ยงได้ เช่น ทำงานในที่เดียวกัน เป็นญาติพี่น้องกัน ในกรณีเช่นนี้เราต้องระลึกอยู่เสมอว่า เรากำลังอยู่ใกล้สิ่งที่เป็นอันตราย เหมือนอยู่ใกล้คนเป็นโรคติดต่อ ต้องระวังตัว คือระวังความเป็นพาลของเขาจะมาติดเราเข้า ต้องหมั่นทำทาน รักษาศีล ทำสมาธิ เพื่อให้ใจผ่องใสอยู่เสมอ

เราต้องระลึกเสมอว่า หน้าที่ที่สำคัญที่สุดในชีวิต ไม่มีอะไรยิ่งไปกว่าการปราบพาลภายในตัวเราเอง

อานิสงส์การไม่คบคนพาล

๑. ทำให้ไม่ถูกชักจูงไปในทางที่ผิด
๒. ทำให้สามารถรักษาความดีเดิมไว้ได้
๓. ทำให้สามารถสร้างความดีใหม่เพิ่มขึ้นได้อีก
๔. ทำให้ไม่ถูกคนพาลทำร้าย
๕. ทำให้ไม่ถูกตำหนิ ไม่ถูกใส่ความ
๖. ทำให้ไม่ถูกมองในแง่ร้าย ได้รับความไว้วางใจจากบุคคลทั่วไป
๗. ทำให้มีความเจริญก้าวหน้า สามารถตั้งตัวได้เร็ว
๘. ทำให้มีความสุขทั้งตนเอง ครอบครัว และประเทศชาติ
๙. เป็นการตัดกำลังไม่ให้เชื้อพาลระบาดไป เพราะขาดคนสนับสนุน

“ตลอดเวลาที่บาปยังไม่ให้ผล
คนพาลสำคัญบาปเหมือนน้ำผึ้ง
บาปให้ผลเมื่อใด คนพาลย่อมเข้าถึงทุกข์เมื่อนั้น”